

ROLUL STUDIILOR ÎN FORMAREA PERSONALITĂȚII TÂNĂRULUI

Maria BULGARU, Stela MILICENCO

Catedra Asistență Socială

The authors show the results of the research „Transitions of Childhood and Youth in a changing society: The case of the Republic of Moldova” (INTAS) through the article „The importance of studies in shaping young man’s personality. The authors mention the fact that a educational institution represents a micro-system, which has a great impact on the formation of this kind of personality. The authors reflect on some important aspects, like the importance of studies, social relations between teachers and students, the efficiency of extracurricular activities, quality of conditions of studying, problems that influence the quality of studies (corruption in the educational process) and professional orientation. The research allows to make conclusions upon the level of satisfaction of young people regarding their studies, and to offer new perspectives which may eventually increase the degree of interest towards studies, would raise the grades, influencing life satisfaction.

Formarea personalității omului este rezultatul unui proces complex de socializare, de interacțiune permanentă cu mediul înconjurător, cu societatea, prin care individul dobândește cunoștințe, valori, atitudini și comportamente necesare pentru participarea efectivă la viața socială. Procesul socializării începe din primele zile de viață și continuă de-a lungul întregii vieți, realizându-se într-o multitudine de forme și de numeroși agenți, dintre care cei mai importanți sunt familia și școala. Alături de aceste instituții sociale, un rol deosebit în modelarea calităților personalității aparține, desigur, și unui șir de alți agenți ai socializării, precum sunt: mijloacele de comunicare în masă, organizațiile politice și religioase, asociațiile de voluntari, comunitatea în ansamblu în care trăiește individul.

După cum se știe, o parte semnificativă din viața lor tinerii o petrec în cadrul școlii, instituției de învățământ. Școala, după spusele sociologului român Ioan Mihăilescu, este un agent socializator complex, care oferă atât informații, calificări, cât și un întreg climat valoric și normativ, formal și informal. Elevii și studenții învață nu numai din cele prezentate de profesori, dar și din interacțiunea cu ceilalți elevi și studenți, din comportamentul afectiv al profesorilor, din modul de organizare a școlii [1].

Transformările profunde ce au loc în societatea contemporană impun instituției de învățământ noi exigențe de pregătire a tinerei generații. Acestea și-au găsit o reflectare explicită în obiectivele Procesului de la Bologna, la care Republica Moldova a aderat în 2005 (Conferința miniștrilor Educației din Europa de la Berghen, Norvegia, din 19-20 mai 2005). Ralierea învățământului universitar la această strategie a determinat necesitatea efectuării unei reforme esențiale a curriculei universitare, la nivel de conținut și de structură, din perspectiva reorientării finalităților educaționale. Or, pregătirea studentului, elevului trebuie proiectată astăzi printr-un demers didactic orientat preponderent spre dobândirea de competențe funcționale, de capacități și aptitudini care sporesc posibilitățile de implicare și participare a tinerilor la soluționarea problemelor cu care se confruntă societatea. Se cere, deci, să-i transmitem studentului, elevului cunoștințele necesare pentru experiența de viață, pentru adaptarea rapidă la schimbările din societate. Intenționând să stabilim în ce mod se adaptează învățământul din Republica Moldova la noile rigori ale timpului, prin ce mecanisme, modele pedagogice participă școala la formarea personalității tinerilor în noile condiții de profunde transformări sociale pe plan național și internațional, în studiul realizat în cadrul Proiectului „Tranziții ale copilăriei și tineretului într-o societate în transformare: cazul Republicii Moldova” au fost abordate câteva subiecte importante, precum: **opiniile tinerilor cu privire la locul studiilor în viața unui tânăr, în formarea carierei profesionale; calitatea studiilor; relațiile profesor/elev și elev/elev; eficiența activităților extracurriculare ca element de instruire; starea condițiilor de instruire; problemele care afectează calitatea procesului de instruire, orientarea profesională și altele.**

Cercetarea acestor subiecte a permis să determinăm **nivelul de satisfacție al tinerilor față de studiile pe care le obțin, să evidențiem noi perspective care ar spori eficiența acestei forme de socializare, iar, în plan final, ar permite să se multiplifice șansele de realizare a tinerilor.**

Rezultatele investigației denotă că **tinerii acordă o atenție deosebită studiilor**, pregătirea în școală fiind percepută ca o deschidere de „noi orizonturi”. Experiența acumulată de tineri în această perioadă este considerată

drept un suport esențial pentru reușita ulterioară în viață – „...consider că este o experiență foarte bogată, care va fi de folos în viață, prin cunoștințele pe care le oferă și prin tot ceea ce învățăm la școală” (IIA urban_elev_f_ro_2); „Școala contează cel mai mult, ca mai departe să am un viitor mai bun, o specialitate bună și o viață îndestulată, nu cu neajunsuri” (IIA rural_elev_m_ro_1). Este de menționat faptul că atitudinea pozitivă față de școală este prezentă nu doar la elevii cu reușită exemplară, ci și la cei cu o reușită medie și scăzută. De asemenea, și studenții au o satisfacție deosebită față de studiile pe care le realizează la nivel de universitate, considerând că studiile universitare, în comparație cu cele școlare, sunt mult mai interesante, decurg într-o atmosferă mult mai liberă, „cu independență mai mare” și cu „control mai mic din partea profesorilor”. Aceste **aprecieri pozitive sunt determinate** în mare parte de:

- **Profesionalismul cadrelor didactice:** „Îmi place lucrul care îl fac profesorii și îi respect mult pentru asta” (IIA urban_elev_f_ro_2). Profesionalismul cadrelor didactice este pus în dependență de diferiți factori. Studenții apreciază, în special, exigența profesorilor universitari, abilitatea acestora de a prezenta informații axate pe realități concrete, precum și capacitatea lor de a stimula tinerii spre învățatură. Opiniile respondenților cu privire la factorii care asigură profesionalismul cadrelor didactice au fost, însă, diferite. Astfel, unii tineri consideră că oportunitatea de a fi un profesionist adevărat este determinată de **experiența mare a profesorului** – „У них очень большой стаж работы. Директор школы учил мою маму, теперь я заканчиваю эту школу. Стаж имеет значение” (IIA rural_elev_m_ru), pe când alții consideră drept cheie a succesului profesional **numărul mic de elevi în clasă** („până la 9 elevi în clasă”), ceea ce îi asigură profesorului timpul necesar de a lucra individual cu fiecare elev și de a stimula reușita școlară. Această doleanță a fost determinată, probabil, de faptul că în prezent în multe școli numărul de elevi din clasă depășește normativele acceptate de legislația în vigoare. Astfel, în articolul 13 al Legii învățământului din Republica Moldova (nr.547 adoptată la 21.07.1995) este stipulat că în învățământul primar, gimnazial și liceal clasa trebuie să cuprindă cel mult 20 elevi, pe când realitatea denotă cu totul altă situație: clase cu 25-42 elevi. Aceeași situație este și în instituțiile de învățământ superior, fapt care, desigur, se reflectă asupra **calității învățământului**.

- **Atmosfera destinsă, lucrativă, dominantă în instituțiile de învățământ:** „În școala noastră atmosfera e foarte liberă, toți elevii sunt egali în drepturi” (IIA rural_elev_f_ro_1), precum și de **relațiile prietenoase dintre elevi și profesori:** „Cu profesorii mă înțeleg destul de bine, pentru că relațiile noastre se bazează pe respect reciproc” (IIA urban_elev_f_ro_2). Referindu-se la relațiile elev/student - profesor, intervievații au menționat că manifestă mai mult respect față de profesorii exigenți și corecți, care păstrează distanța. Unii elevi au concretizat că profesorii nu trebuie să prezinte un comportament liberal, dat fiind că apropierea prea mare dintre profesor și elev determină, în esență, o deteriorare a imaginii profesorului și o schimbare de atitudine față de acesta, fapt care, în esență, este în detrimentul elevilor: „В школе учителя в основном очень мягкие. Не знаю как, но я повлиял бы на манеру их поведения” (IIA urban_elev_m_ru); „Ученики более легкомысленно относятся к таким учителям, для них такой учитель, как рядовой человек с улицы” (IIA urban_elev_m_ru). Rezultatele studiului calitativ au permis să constatăm că în instituțiile de învățământ din Republica Moldova continuă să fie practicate, în mare parte, modele pedagogice tradiționale, bazate pe separarea clară a profesorului de elevi, pe disciplină, conformism formal și autoritatea profesorului. O parte din tinerii intervievați nici nu acceptă un alt tip de raporturi/relații între cei doi actori ai procesului de instruire. Nu rareori, însă, modelele pedagogice tradiționale provoacă tensiuni și conflicte în cadrul școlilor și universităților. Iar inerția sistemului școlar în raport cu exigențele noilor generații poate deveni un element disfuncțional serios în realizarea socializării.

Oportunitatea de a se integra cu succes în școală este determinată și de **relațiile dintre colegii de clasă**. La acest capitol observăm, din cercetare, că *elevii din mediile rurale, comparativ cu elevii din mediile urbane, demonstrează într-o măsură mai mare existența solidarității, relațiilor de prietenie și ajutor reciproc între ei*. Ajutorul acordat de către elevi ține nu doar de rezolvarea problemelor școlare, ci și de unele probleme personale, familiale, ceea ce sporește nivelul de încredere între colegi și, ulterior, cel al coeziunii sociale. Menținerea unor relații de prietenie și încredere în semenii săi și crearea unei atmosfere plăcute de studiu crește nivelul de satisfacție al elevilor față de activitățile realizate în școală. Acest fapt favorizează interesul sporit și implicarea elevilor atât în realizarea programelor școlare, cât și a celor extracurriculare, influențând, în final, reușita școlară.

Cu referire la **organizarea activităților extracurriculare** intervievații au menționat că: „...școala organizează cercuri de fizică, astronomie, informatică, care sunt foarte interesante” (IIA rural_elev_f_ru).

Inițiativa profesorilor de a întemeia diferite cercuri oferă elevilor posibilitatea de a se integra nu doar în activitățile școlare, ci și în viața comunității, de a conștientiza importanța cooperării sociale: „...când vrem să organizăm ceva în școală sau în sat, profesorii ne dau sfaturi, ne ajută ... sădăm păduri, ajutăm celor bătrâni, la solubilizarea satului...” (FG 7, rural, mixt, 16-24). Posibilitatea de a participa la diferite proiecte, sondaje de opinii, **oferă elevilor primele practici profesionale**, care dezvoltă o opțiune privind viitoarea profesie: „*Fac parte din colegiul de redacție al ziarului „Vlăstarul”. Mie îmi place să scriu articole, mai fac și reportaje uneori, interviuri, îndeosebi m-a interesat foarte mult radioul, îmi place – e ceea ce vreau eu să fac în viitor. Pentru a participa, tinerii trebuie să fie responsabili, să aibă inițiativă, fantezie uneori, să iubească munca asta*” (IIA urban_elev_f_ro_2). Aceste activități, afirmă unii intervievați și participanți la focus-grup, impun elevilor o atitudine mult mai responsabilă, deschid o viziune nouă asupra obiectelor pe care le studiază.

Motivația participării elevilor la activitățile extracurriculare este diferită. Astfel, unii elevi apreciază în mod deosebit existența cercurilor, care oferă posibilitatea de a **dezvolta abilități personale și profesionale și de a îmbina frumosul și utilul**, lucru posibil doar în cazul în care școala pune la dispoziția elevilor clase de informatică, croitorie și altele: „*Здесь Центр информатики, швейный центр, кто чем увлекается. Здесь каждый найдёт свой уголок*” (IIA rural_elev_m_ru); „*Avem și un centru unde brodăm, facem diferite lucrări manuale frumoase. Mie îmi place să desenez, de aceea am și venit aici*” (IIA urban_elev_f_ro_1). Alții sunt pasionați de a participa la activități extracurriculare pentru a obține posibilitatea de a-și exprima liber propria opinie în ceea ce privește școala, profesorii, disciplinele, temele școlare etc., spre exemplu, prin intermediul diferitelor articole, în baza informațiilor colectate din cercetări realizate la nivel de instituție. Oricum, respondenții afirmă că participarea la diverse cercuri de dans, fizică, astronomie, cercuri folclorice, teatru de păpuși etc. le asigură un sentiment de împlinire și mândrie.

Privitor la **aspirațiile de viitor ale elevilor**, majoritatea dintre ei își **planifică continuarea studiilor la nivel de universitate**: „*Pentru mine, ca să ai un viitor mai bun, trebuie să depui muncă... Eu, spre exemplu, vreau să fac studii în jurnalistică*” (FG 2, rural, f, 16-24).

În cadrul studiului a fost abordată și problema **corespunderii studiilor și calificărilor obținute cerințelor de pe piața muncii**. De regulă, studiile prestate în cadrul instituțiilor de învățământ superior sunt prea teoretizate și nu oferă practici suficiente tinerilor în cunoașterea profesiei sale – afirmă unii șomeri. Prin urmare, tinerii care vor să se angajeze trebuie instruiți suplimentar, lipsa experienței în domeniu complicând procesul de angajare. Se formează un cerc vicios: pe de o parte, lipsa experienței profesionale conduce la refuzul angajatorului; pe de altă parte, experiența profesională nu poate fi acumulată fără a te angaja. Posibilitățile reduse de a se încadra în câmpul muncii diminuează încrederea tinerilor în valoarea studiilor. Probabil, din această cauză **tinerii manifestă o încredere mai mare în viitorul lor profesional în perioada aflării în școală sau liceu, decât atunci când se află în pragul finisării studiilor superioare**. Creșterea interesului față de studii presupune oferirea la nivel de societate a unor șanse reale, echitabile în ceea ce privește realizarea profesională, care ar **asigura tinerilor un loc de muncă, dar și o viață decentă**. De aceea, tinerii sunt impuși adesea să-și aleagă profesia nu după vocație, ci reieșind din conjunctura pieței sau din ceea ce este mai bine plătit.

În opinia unor intervievați, multiple dificultăți sunt generate de lipsa informațiilor suficiente despre ofertele sistemului de învățământ superior, specialitățile noi propuse. De aceea, ei (în special, tinerii șomeri) consideră că sunt necesare activități de **orientare și consiliere profesională**. Un rol deosebit în formarea opiniilor tinerilor cu privire la studii aparține părinților, care, recunoscând valoarea lor, totodată evidențiază diminuarea importanței studiilor în obținerea unui trai decent: „*Я думаю, что для нее очень хорошо, что она учится*”. (IIA rural_agric_m_ru); „*Teoretic, ar presupune deschiderea de noi orizonturi și posibilități reale de dezvoltare în plan profesional. În practică, însă, nu mai știu... Cred că o persoană cu studii superioare nu se prea deosebește de una fără studii. De fapt, dacă mă gândesc mai bine, există totuși diferențe: cea fără studii superioare poate avea un serviciu mai bine plătit; ironic, dar adevărat. Desigur, o altă deosebire ar fi și nivelul de cultură generală între cele două persoane, dar ce importanță mai are asta atunci când nu reușești să-ți asiguri un minim de existență?*” (IIA urban_angajat_f_ru). Toate acestea sporesc interesul tinerilor față de specialitățile pragmatice, precum sunt cele ce țin de *turism, marketing, economie, drept etc.*, piața muncii fiind însă suprasaturată cu asemenea specialiști.

Studiul realizat a pus în lumină și un șir de **probleme care afectează calitatea studiilor**. Printre acestea se numără:

- **Vârsta înaintată a profesorilor, numărul mare de pensionari, care în prezent constituie 15,6% dintre profesorii din învățământul preuniversitar**, intervievații considerând că aceștia neglijează opinia

elevilor, în special în privința metodelor de predare: „Unii profesori au mulți ani de lucru în școală și ei s-au deprins cu această metodă de predare, însă noi dorim altceva, ceva nou.” (IIA rural_elev_f_ro_1). În opinia unor elevi, profesorii cu stagiul mare de muncă utilizează metode învechite de predare, care nu oferă elevilor posibilitatea de a-și exprima propria opinie față de subiectul discutat, ci presupun doar reproducerea informației redată de către profesor, fapt care le diminuează posibilitatea de a se dezvolta în plan profesional: „Nu-mi place la școală, fiindcă nu toate metodele sunt performante”. (IIA rural_elev_f_ro_1). Această situație îngrijorătoare este determinată de lipsa cadrelor didactice tinere (8% din numărul total al profesorilor din zonele rurale), în mare parte din cauza remunerării proaste și plecării la muncă în străinătate. Drept urmare, în zonele rurale, în special, sunt atrași în învățământ mulți dintre profesorii pensionari, care nu posedă metodele interactive de lucru cu elevii, tehnologiile informaționale moderne, nu sunt la curent nici cu realizările de ultimă oră din domeniile profesate.

Situația creată amplifică *conflictul dintre generații*. Ce-i drept, tinerii încercau să propună și unele soluții cu privire la diminuarea relațiilor tensionate dintre profesori și elevi. Trebuie să se găsească un compromis „...trebuie să cedeze și unii și alții, nu sunt de vină numai elevii” (IIA rural_elev_m_ro_1). Totodată, unii elevi sunt nemulțumiți de intenția profesorilor de a se implica în viața lor personală, impunându-le un anumit stil de vestimentație: „Profesorii trebuie să ne dea voie să hotărâm ce vrem. Să nu ne facă observații la școală despre felul cum ne îmbrăcăm...” (IIA rural_elev_m_ro_1). Vom menționa, însă, faptul că elevii nu întotdeauna cunosc regulamentele instituțiilor, în care, de regulă, se stipulează unele norme de conduită vestimentară.

- **Atitudinea discriminatorie față de elevi în dependență de situația materială**, semnalată preponderent în cadrul liceelor: „В лицее были неравенства между людьми, всегда существовала грань между богатыми и бедными, чего в школе не заметишь” (IIA urban_elev_m_ru). Într-o măsură mai mare sunt ajutați și apreciați copiii care sunt mai bine îmbrăcați și nu cei care au capacități mai mari. Analizând conștințele discriminării, în bază de situația materială, respondenții consideră că aceasta poate să conducă la divizarea clasei în grupuri mai mici, care adoptă un comportament de marginalizare unul față de celălalt. Toate acestea se pot solda cu apariția unui șir de conflicte între elevi, de asemenea, între elevi și profesori. Generator de contradicții dintre profesori și elevi fiind, în special, *conflictul dintre generații*.

- **Lipsa totală sau, în unele școli, numărul redus al activităților extracurriculare**, care generează un **exces de timp liber necontrolabil**. Drept urmare, „tineretul, dacă n-are unde se duce, el se duce la bar...” (IIA rural_angajat_m_ro_1); „выходят в центр или куда-нибудь в парк, напиваются все” (IIA rural_angajat_f_ru). În unele cazuri, însă, doar sărbătorile reprezintă un prilej de organizare a diferitelor concerte, concursuri pentru a integra elevii în viața școlară și a petrece timpul liber: „...de sărbători – concerte și concursuri” (IIA rural_elev_m_ru). Interesul față de organizarea activităților extracurriculare este prezent într-o măsură mai mare la elevii din mediile rurale, care resimt mai acut problema timpului irosit în zadar. Dacă elevii din mediile urbane își pot găsi activități pe plac în afara orelor de clasă, atunci pentru cei din sate acest lucru este chiar o problemă. Unii dintre ei au propus: „Mai multe competiții sportive, care ne-ar interesa.” (IIA rural_elev_f_ro_1). „Ввела бы в школу разные кружки, так как у нас очень много свободного времени, нам нечем заняться” (IIA urban_elev_f_ru). Indiferent, însă, de domeniile de interes și de motivația participării extracurriculare, majoritatea intervievaților au fost de părere că lipsa activităților extracurriculare, excesul timpului liber necontrolabil al tinerilor poate avea urmări negative, determinând chiar o conduită deviantă. Spre exemplu, câțiva tineri agricultori s-au referit la comportamentul tinerilor din clasa a V-a de la ei din comunitate, care sunt deja tentați de a consuma băuturi alcoolice și substanțe narcotice. Iresponsabilitatea tinerilor față de stilul lor de viață este confirmată și de către o parte a tinerilor participanți la focus-grupuri.

Părinții menționează și ei că trebuie de întreprins schimbări la capitolul *activități extrașcolare*, optând în special pentru organizarea diferitelor centre de dezbateri, unde tinerii vor avea oportunitatea să discute liber despre cele mai stringente probleme sociale, precum riscurile fumatului, urmările utilizării drogurilor etc. Tinerii părinți menționează, de asemenea, necesitatea includerii în programa școlară a disciplinei „Educația civică”, care, în concepția lor, va promova cultura și va dezvolta responsabilitatea.

- **Condițiile precare de lucru din cadrul școlilor**, în special, din mediile rurale. **Condițiile de lucru din cadrul școlilor au fost apreciate la nivel scăzut atât de către tinerii elevi din mediile rurale, cât și de cei din mediile urbane**. Necesitatea unor reparații capitale, începând cu auditoriile de studii, urmând cu sălile sportive, blocurile sanitare etc. este indiscutabilă și importantă în crearea unei atmosfere lucrative: „Аș face condițiile

mai bune pentru elevii școlilor./... în primul rând, aș îmbunătăți școlile, pentru ca tineretul să poată învăța așa cum trebuie, ca să aibă un viitor ca toată lumea” (E_ScP_nr1_Cahul_4; E_ScP_nr6_Chișinău_5). Astfel, tinerii elevi consideră că anume condițiile în care ei studiază timp de 9 ani (învățământul obligatoriu) sau 12 ani (învățământul liceal) pot să stimuleze sau, din contra, să demotiveze întreg demersul educațional.

Preocuparea tinerilor elevi pentru oferirea unor condiții mai bune în cadrul școlilor a fost reflectată cu lux de amănunte în majoritatea **eseelor**. Astfel, în calitate de Președinte al țării, tinerii elevi ar oferi *sistematic sume de bani pentru îmbunătățirea condițiilor de trai din cămine, pentru reparația sistemelor de încălzire*. Deoarece majoritatea școlilor din localitățile rurale nu sunt încălzite, **mulți elevi din mediul rural pe timp de iarnă nu frecventează școala**, fapt alarmant pentru societatea noastră: „Nu sunt condiții normale de trai, de studii./Aș repara școlile din sate” (E_Sc_nr24_Chișinău_12; E_LT_Cantemir_15); „Să fie reînnoit utilajul în toate școlile” (E_ScP_nr1_Cahul_4). În acest context, prezența calculatoarelor este obligatorie pentru o societate contemporană, consideră o parte din elevi: „Să fie calculatoare performante” (IIA_rural_elev_f_ro_1). Anume sălile de calculatoare, în concepția tinerilor elevi, oferă posibilitatea de a petrece productiv timpul liber, acesta fiind oferit fie căutării informațiilor suplimentare pentru studii (materiale care nu pot fi găsite în bibliotecile locale, din motiv că acestea nu au fost de mult timp renovate), fie dezvoltării nivelului general de cunoștințe.

- **Corupția în sistemul educațional, manifestată în diferite forme:** „Corupția este prezentă și aceasta nu este un secret/...; corupție în „maștab” foarte mare; corupția este foarte mare” (FG 11, rural, f, 25-30; FG 2, rural, f, 16-24; FG 12, rural, m, 25-30). Tinerii participanți la discuțiile în grup nu concep nici posibilitatea angajării după specialitate fără achitarea unei sume de bani (mită): „Banul rezolvă orice problemă în ziua de astăzi” (FG 11, rural, f, 25-30). E de menționat că situația coruptivă este percepută de intervievați nu doar în sfera învățământului, ci și în celelalte sfere sociale. În unele cazuri, posibilitatea mituirii profesorilor îi aranjează însă pe elevi, ceea ce denotă faptul că **și ei sunt predispuși să mențină fenomenul**. Or, fenomenul ia amploare **doar atunci când există ambele componente ale unei acțiuni coruptive**: persoana care oferă mita și cea care o primește.

O formă răspândită de corupție în învățământ sunt **relațiile de cumătrism**, care afectează semnificativ situația tinerilor. Astfel, o mare parte din tinerii intervievați afirmă că reușesc să se angajeze după specialitate doar cei care au cunoscuți în domeniu: „De sine stătător practic e imposibil să te angajezi. Se selectează nu în dependență de capacități, ci după rude sus-puse” (FG 4, urban, mixt, 25-30).

Fiind întrebați ce ar putea să întreprindă, dacă ar fi în funcții de conducere, pentru a diminua corupția, câțiva dintre participanții la esee au menționat că ar verifica cu exigență situația din domeniul învățământului și ar lua în considerație opinia tinerilor privitor la aceasta. Pentru a pune capăt corupției, relatează un elev, este necesară verificarea sistematică a activității didactice prin utilizarea diferitelor metode de evaluare, care ar scoate în evidență atitudinea tinerilor față de profesionalismul profesorilor și corectitudinea în procesul de apreciere a tinerilor: „...să pună capăt corupției; ...Aș verifica procesul de învățământ și aș cere părerea tinerilor despre școală, profesori, procesul de învățământ” (E_ScP_nr1_Cahul_2; E_ScP_nr6_Chișinău_8). De asemenea, limitarea locurilor bugetare la admitere este concepută ca o sursă de corupție: „Locuri reduce la buget, chiar și celelalte locuri sunt deja cumpărate” (E_Sc_nr24_Chișinău_10).

În concluzie vom menționa următoarele:

- După mulți ani de subfinanțare, învățământul din Republica Moldova tinde să ajungă la un prag critic, dincolo de care este amenințat însuși nivelul de cultură al națiunii. Cercetarea a scos în evidență faptul că, deși tinerii încă mai consideră studiile o valoare importantă, totuși sunt foarte deranjați de un șir de probleme, precum: starea precară a condițiilor de studii, profesorii în etate, care nu mai pot face față unui sistem modern de instruire; metodele învechite de predare/învățare; numărul mare de elevi în clasă și altele.

- Conținutul obiectelor de studii este prea teoretizat, metodele de predare sunt axate pe reproducerea informației, și nu pe pregătirea pentru viață. Există o pregătire insuficientă a profesorilor pentru a aplica metode interactive de lucru cu elevii, precum și pentru a utiliza tehnologiile informaționale moderne.

- Multe școli nu au condițiile decente pentru efectuarea procesului de instruire: mobilier corespunzător, clase de calculatoare, acces la Internet, biblioteci dotate cu literatura necesară, laboratoare de fizică, chimie etc. dotate cu echipamente moderne etc.

- În condițiile în care circa 2000 de învățători părăsesc anual școlile din Republica Moldova din cauza salariilor mici, condițiilor de muncă proaste, dar și lipsei de speranță că statutul social al învățătorului va deveni

din nou prestigios și respectat, Guvernul nu a găsit soluții eficiente pentru a orienta tinerii învățători spre școlile din mediul rural, deși unele încercări în acest sens au fost făcute. Drept exemplu servește și politica de facilități acordată tinerilor absolvenți (30-50 mii de lei oferite persoanei care se angajează într-o școală rurală). Numărul celor care au beneficiat de aceste indemnizații este mic și în continuă descreștere, dat fiind că nu asigură posibilitatea tinerilor de a-și întemeia și întreține familia în mediul rural. Mai mult, în unele cazuri aceste beneficii rămân a fi doar o declarație goală, deoarece primăriile nu dispun de mijloacele financiare necesare.

- În unele instituții de învățământ, în special de tip liceal, se constată discriminări în baza potențialului economic al familiilor.

- Tinerii care își fac studiile manifestă încredere în viitorul lor profesional. **Această încredere însă se diminuează odată cu obținerea studiilor superioare.** Or, este cert faptul că sporirea interesului față de studii presupune oferirea **locurilor de muncă cu salarii adecvate unui trai decent.**

În acest context **sunt necesare:**

- Susținerea învățământului cu investiții substanțiale, care să permită asigurarea cu cadre didactice calificate, biblioteci, săli de informatică, săli de sport, amenajarea centrelor de creație și agrement pentru tineri etc.

- Asigurarea numărului optim de elevi în clasă (nu mai mult de 20 elevi).

- Orientarea studiilor spre probleme practice și actuale, formarea abilităților practice la elevi și studenți.

- Realizarea unor acțiuni eficiente de stopare a fenomenului corupției în învățământ (majorarea salariilor la profesori, desfășurarea campaniilor anticorupție, realizarea studiilor sociologice centrate pe problema dată etc.).

- Desfășurarea în cadrul instituțiilor de învățământ preuniversitare a activităților de orientare și consiliere profesională, în scopul asigurării șanselor de angajare pe piața muncii, ținându-se cont și de aptitudinile și motivațiile elevilor.

- Majorarea numărului de locuri bugetare și contra taxă, ținându-se cont de situația copiilor din zonele rurale.

Bibliografie:

1. Mihăilescu I. Sociologie generală. - București, 2000.
2. Mărginean I. Tineretul deceniului unu. Provocările anilor 90. - București, 1996.
3. Legea Învățământului din Republica Moldova, nr.547 din 21.07.1995.
4. 100 cele mai presante probleme ale Republicii Moldova în 2008. - Chișinău, 2009.
5. <http://www.almamater.md>
6. http://www.eua.be/eua/en/policy_bologna.aspx.

Prezentat la 10.04.2009